

Orzekanie o niepełnosprawności - ogólne zasady

Definicje niepełnosprawności i systemy orzekania

Niepełnosprawność to pojęcie bardzo złożone. Definicja stosowana przez WHO przyjmuje, że do osób niepełnosprawnych zaliczają się osoby, z długotrwałą obniżoną sprawnością fizyczną, umysłową, intelektualną lub sensoryczną, która w interakcji z różnymi barierami może ograniczać ich pełne i efektywne uczestnictwo w życiu społecznym na równych zasadach z innymi obywatelami. W Polsce mamy przynajmniej dwie prawne definicje niepełnosprawności, które różnią się z potocznym rozumieniem tego pojęcia. Pierwsza to definicja wynikająca z przepisów prawa i dotycząca prawnej podstawy kwalifikacji do grupy osób niepełnosprawnych. Natomiast druga, dużo szersza stosowana jest w statystyce GUS. Definicja statystyczna ujmuje bowiem nie tylko osoby niepełnosprawne prawnie, ale również osoby, które co prawda orzeczenia o niepełnosprawności nie posiadają, lecz deklarują, że mają ograniczenia w wykonywaniu wybranych czynności (tzw. niepełnosprawność biologiczna). W powszechnym odbiorze osoba z niepełnosprawnością to ktoś zmagający się z ograniczeniami fizycznymi, kalectwem, widocznymi deficytami. A przecież do grupy niepełnosprawnych zalicza się także osoby z chorobami przewlekłymi, upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim czy zaburzeniami ze spektrum autyzmu.

W Polsce istnieją dwa systemy orzekania o niepełnosprawności:

- **System pomocy społecznej** – reprezentowany przez Miejskie/Powiatowe Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności, wydające orzeczenia o niepełnosprawności.
- **System oświaty** - reprezentowany przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne, wydające orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

1. Dlaczego warto ubiegać się o orzeczenie?

Podstawą prawną do orzekania o niepełnosprawności jest [Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych](#) wraz z późniejszymi zmianami.

Zgodnie z przepisami ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Niepełnosprawność, zgodnie z kryterium ustawowym, to niemożność efektywnego pełnienia ról społecznych tj. wypełniania zobowiązania wynikającego z zajmowanej pozycji społecznej przy korzystaniu przez osobę z przysługujących jej przywilejów i praw według bardziej lub mniej określonego wzoru, a więc niemożność bądź trudności w codziennej aktywności i uczestnictwie wynikające z naruszenia sprawności organizmu.

Ważne: Zgodnie z obowiązującym prawem ocena stanu zdrowia nie jest jedynym wyznacznikiem niepełnosprawności, bowiem orzecznictwo o niepełnosprawności uwzględnia zarówno fizyczne, psychiczne jak i społeczne aspekty funkcjonowania człowieka. Wystąpienie tylko jednego z elementów np. naruszenia sprawności organizmu (potocznie utożsamianego z chorobą) nie musi zatem oznaczać, że mamy do czynienia z niepełnosprawnością. Natomiast intensywność tego czynnika nie wpływa bezpośrednio na

ustaloną niepełnosprawność lub stopień niepełnosprawności, jeżeli w następstwie jego występowania nie dochodzi do istotnych ograniczeń w sferze społecznej lub zawodowej.

Posiadanie orzeczenia o niepełnosprawności, orzeczenia o stopniu niepełnosprawności lub orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień w pierwszej kolejności określa status osoby nim dysponującej jako osoby niepełnosprawnej w sensie prawnym. Ponadto pozwala korzystać (po spełnieniu określonych warunków) z szeregu form pomocy, do których należą m. in.:

- w zakresie rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia – możliwość uzyskania odpowiedniego zatrudnienia (w tym w zakładach aktywności zawodowej i zakładach pracy chronionej), możliwość uczestnictwa w szkoleniach (w tym specjalistycznych), korzystania ze ściśle określonych przywilejów pracowniczych (m. in.: prawo do dodatkowego urlopu wypoczynkowego, dłuższej przerwy w pracy, krótszego wymiaru czasu pracy), możliwość wsparcia działalności gospodarczej lub rolniczej;
- w zakresie rehabilitacji społecznej – możliwość uczestniczenia w terapii zajęciowej realizowanej w warsztatach terapii zajęciowej oraz możliwość uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych;
- dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie danej osoby;
- ulgi w podatkach, zniżki w komunikacji, zwolnienie z opłat radiowo – telewizyjnych (abonamentu);
- usługi socjalne, opiekuńcze, terapeutyczne i rehabilitacyjne świadczone przez instytucje pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki;
- uprawnienia do zasiłku pielęgnacyjnego i innych świadczeń rodzinnych (np. dodatków do zasiłku rodzinnego związanych z niepełnosprawnością) oraz do zasiłku stałego z pomocy społecznej.

2. Kiedy dorosły/dziecko jest uznawany/e za niepełnosprawny/e?

Ci, którzy mają przewlekłą i/lub nieuleczalną chorobę zazwyczaj spełniają wszystkie trzy warunki, o których mówi ustawa, potrzebne do uznania ich za osoby z niepełnosprawnością (np. mukowiscydoza (CF), pierwotna dyskineza rzęsek (PCD/Zespół Kartagenera, POChP).

- Chory ma naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną.
- Przewidywany okres trwania upośledzenia stanu zdrowia przekracza 12 miesięcy.
- Chory wymaga zapewnienia mu całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu.

Proces uzyskiwania orzeczenia o niepełnosprawności

3. Kto orzeka?

- Powiatowe/Miejskie Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności – jako pierwsza instancja;

[Wykaz powiatowych zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności](#)

- Wojewódzkie Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności – jako druga instancja

Wykaz wojewódzkich zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności

Orzeczenia o niepełnosprawności orzekają Powiatowe/Miejskie Zespoły do spraw Orzekania o Niepełnosprawności. Należy zwracać się do zespołu właściwego ze względu na **adres stałego pobytu** (jest to miejscowość w której zamieszkujemy z zamiarem stałego przebywania). Drugą instancją są Wojewódzkie Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności – w nich można składać odwołania. Jednostki te działają na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

4. Kto wnioskuje?

- osoba zainteresowana, jeśli jest pełnoletnia;
- przedstawiciele prawni np. rodzice;
- w niektórych przypadkach Ośrodek Pomocy Społecznej za ich zgodą.

5. Kto może uzyskać orzeczenie o niepełnosprawności?

- dzieci do 16. roku życia uzyskują orzeczenie o niepełnosprawności bez orzekania stopnia;
- osoby powyżej 16. roku życia uzyskują orzeczenie o niepełnosprawności, w którym ustalony jest stopień niepełnosprawności.

Zgodnie z ustawą, ustala się trzy stopnie niepełnosprawności powyżej 16 r. ż.:

- znaczny,
- umiarkowany,
- lekki.

6. Jakie dokumenty?

- wniosek,
- zaświadczenie lekarskie,
- kopia dokumentacji medycznej i innych dokumentów, które umożliwią orzeczenie.

Komisja orzeka na wniosek rodziców/opiekunów prawnych lub samej osoby zainteresowanej, jeśli jest pełnoletnia. Dla osób powyżej 16 roku życia określany jest stopień niepełnosprawności. **Dokumenty najlepiej pobrać ze strony odpowiedniego zespołu orzekającego**, mogą różnić się w zależności od miejsca. Niestety nie ma jednego wzoru obowiązującego w całej Polsce. Do wypełnionego wniosku dołączamy zaświadczenie lekarskie na specjalnym druku oraz kopię posiadanej dokumentacji medycznej.

WYPEŁNIENIE WNIOSKU

Każdy wniosek musi zawierać takie informacje jak:

- imię i nazwisko;
- datę i miejsce urodzenia oraz PESEL;
- miejsce zamieszkania lub pobytu;
- dane przedstawiciela ustawowego w przypadku dziecka;

- numer dowodu osobistego lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość oraz numer PESEL;
- miejsce zamieszkania oraz numer telefonu;
- określenie celu, dla którego niezbędne jest uzyskanie orzeczenia;
- dane, dotyczące sytuacji społecznej i zawodowej;
- oświadczenie przedstawiciela ustawowego dziecka o prawdziwości danych zawartych we wniosku.

Przykładowe wnioski (wstawić tutaj)

Każda komisja do spraw orzekania o niepełnosprawności będzie wymagała przedłożenia odpowiednich dokumentów. Zazwyczaj należy dostarczyć:

- **Kopię dokumentacji medycznej** (poświadczona za zgodność z oryginałem – NIE notarialnie), takie jak historia choroby sporządzona przez lekarza prowadzącego, karty informacyjne z leczenia szpitalnego, wyniki badań diagnostycznych, konsultacje specjalistyczne.
- **Zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia** (oryginał). Zaświadczenie **musi** wypisać lekarz, pod którego opieką znajduje się jest. Zaświadczenie ważne jest **30 dni** – w tym czasie należy złożyć wniosek.

Jeśli złożone przez Ciebie dokumenty okażą się niewystarczające, zostaniesz pisemnie poproszony o ich uzupełnienie w określonym terminie. Nie doręczenie dokumentów na czas będzie skutkowało nie rozpatrzeniem wniosku.

Przykładowe zaświadczenie (wstawić tutaj)

Dokumenty możesz zanieść osobiście lub wysłać pocztą za potwierdzeniem odbioru, jednak najlepiej złożyć komplet dokumentów wraz z wnioskiem osobiście. Na miejscu wszelkie kopie są wówczas poświadczane za okazaniem oryginałów.

WAŻNE: Należy zabrać ze sobą wszystkie oryginały i dokument potwierdzający tożsamość.

PISMO O WYZNACZENIU TERMINU KOMISJI

Informację o terminie posiedzenia otrzymasz listownie w ciągu **miesiąca** od złożenia wniosku bądź **dwóch miesięcy** w przypadku skomplikowanych spraw. Zespół uprzedza jednak o tym, że sprawa będzie rozpatrywana dłużej. Zazwyczaj o terminie posiedzenia otrzymasz do **7 dni** kalendarzowych przed komisją.

Do terminu rozpatrzenia wniosku nie wlicza się opóźnień spowodowanego przez wnioskodawcę, np. okresu oczekiwania na uzupełnienie wniosku lub dokumentacji medycznej.

W przypadku ubiegania się o **wydanie kolejnego orzeczenia**, termin załatwienia sprawy liczy się od dnia następującego po dniu upływu terminu ważności dotychczasowego orzeczenia. W takich przypadkach wniosek należy złożyć nie wcześniej niż na **30 dni** przed upływem ważności posiadanego orzeczenia.

WAŻNE: Obecność na posiedzeniu jest obowiązkowa!

Jeśli nie możesz dotrzeć na posiedzenie:

- Komisja wyznaczy nowy termin posiedzenia. Warunkiem jest usprawiedliwienie swojej nieobecności w ciągu 14 dni od dnia, w którym odbyło się posiedzenie.
- Może w wyjątkowych sytuacjach orzeczenie zaocznie albo w miejscu przebywania dziecka/dorosłego na uznanie za niepełnosprawne.
- Komisja pozostawi sprawę bez rozpoznania.

KOMISJA ds. ORZEKANIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Komisją ds. orzekania o niepełnosprawności – zwykle jest to lekarz i pedagog/psycholog/pracownik socjalny. Zabierz ze sobą oryginały dokumentacji medycznej, wszelkie zaświadczenia, zdjęcia RTG, KT, dosłownie wszystko. Specjaliści podczas spotkania przeglądają dokumenty, zadają pytania rodzicowi/wnioskowanemu. Podczas posiedzenia odbędzie się badanie, w trakcie którego zostanie oceniony stan zdrowia oraz samodzielnie wykonuje odpowiednie dla jego wieku czynności. Oczywiście w przypadku niemowląt sytuacja jest oczywista – dziecko jest całkowicie zależne od rodziców.

Bardzo często rodzic proszony jest również o rozmowę z psychologiem (w przypadku ponownego ubiegania się o orzeczenie, rozmowa może być przeprowadzana z samym dzieckiem).

OCZEKIWANIE NA DECYZJĘ

Wydanie orzeczenia o niepełnosprawności następuje maksymalnie w ciągu dwóch tygodni od dnia posiedzenia komisji. Można odebrać je osobiście, albo czekać aż zostanie przesłane listownie. Informacja o decyzji komisji nie może być udzielana drogą telefoniczną.

ODWOŁANIE OD DECYZJI

Jeśli nie zgadzasz się z orzeczeniem zespołu (na przykład zostało wydane na zbyt krótki czas, albo nie wszystkie punkty zostały przyznane), możesz odwołać się do wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności. Takie odwołanie trzeba złożyć za pośrednictwem powiatowego zespołu, który wydał decyzję. Zespół powiatowy przesyła odwołanie do zespołu wojewódzkiego w ciągu siedmiu dni od dnia otrzymania Twojego odwołania. W tym czasie może zapoznać się z Twoją argumentacją i sam je uwzględnić zmieniając lub uchylając treść orzeczenia. Wtedy nie dochodzi do kolejnego posiedzenia komisji. **Nie należy wysyłać dokumentów bezpośrednio do wojewódzkiego zespołu**, bo ten i tak przekaże sprawę do zespołu, który orzekał, co wydłuży okres rozpatrzenia sprawy

UWAGA: Na odwołanie masz **14 dni** kalendarzowych od dnia otrzymania orzeczenia.

Wojewódzki zespół może się zgodzić lub nie zgodzić (w części albo w całości) z orzeczeniem powiatowego zespołu. Jeśli nie zgadzasz się z orzeczeniem wojewódzkiego zespołu, przysługuje Ci możliwość odwołania do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych. Należy to zrobić za pośrednictwem wojewódzkiego zespołu, który wydał decyzję. Na odwołanie masz **30 dni** kalendarzowych od dnia otrzymania orzeczenia.

Składając odwołanie rodzic musi pamiętać, że organ odwoławczy (wojewódzki zespół lub sąd) nie może wydać decyzji na niekorzyść strony odwołującej się (rodzica). Wyjątkiem są decyzje, które rażąco naruszają prawo lub interes społeczny.

Przykład: rodzic składa odwołanie od decyzji powiatowego zespołu w sprawie czasu na jaki wydano orzeczenie, chce aby czas ważności orzeczenia był dłuższy. Wojewódzki zespół rozpatruje odwołanie tylko pod względem czasu i nie może zmienić zapisów w innych punktach na niekorzyść dziecka, np. nie może zmienić zapisu w punkcie 7 lub 8 na „nie wymaga”.

Podstawa prawna: Art. 139 Kodeksu postępowania administracyjnego (Dz.U. 1960, Nr 30, poz. 168) - "Art. 139. (315) Organ odwoławczy nie może wydać decyzji na niekorzyść strony odwołującej się, chyba że zaskarżona decyzja rażąco narusza prawo lub rażąco narusza interes społeczny".

<https://prawo.money.pl/kodeks/postepowania-administracyjnego/dzial-ii-postepowanie/rozdzial-10-odwolania/art-138>

UWAGA: *W przypadku zmiany stanu zdrowia rodzic osoby niepełnosprawnej posiadającej orzeczenie o niepełnosprawności lub osoba mająca orzeczenie o stopniu niepełnosprawności może wystąpić z wnioskiem o ponowne wydanie orzeczenia uwzględniającego zmianę stanu zdrowia. Procedura składania wniosku jest taka sama jak przy pierwszej komisji.*

7. Co zawiera i jak wygląda orzeczenie o niepełnosprawności

- oznaczenie zespołu, który wydał orzeczenie;
- datę wydania orzeczenia;
- datę złożenia wniosku;
- podstawę prawną wydania orzeczenia;
- imię i nazwisko, datę urodzenia, miejsce zamieszkania lub pobytu;
- numer PESEL;
- numer dokumentu potwierdzającego tożsamość dziecka;
- ustalenie lub odmowę ustalenia niepełnosprawności;
- symbol przyczyny niepełnosprawności, np. **11-I** (maksymalnie można otrzymać 3 symbole);
- datę lub okres powstania niepełnosprawności - **WAŻNE!** Czasami trudno ustalić datę niepełnosprawności. Bywa i tak, że niepełnosprawność powstała przed 16. rokiem życia, a o orzeczenie występuje się dopiero po wielu latach. Warto wówczas zadbać o uwiarygodnienie poprzez dostarczenie dokumentów medycznych, a następnie o wpisanie faktycznej daty powstania niepełnosprawności. W niektórych wypadkach pozwoli to na uzyskanie zasiłku pielęgnacyjnego;
- okres, na jaki orzeczono niepełnosprawność;
- wskazania określone przez skład orzekający;
- uzasadnienie - należy bardzo uważnie zapoznać się z zapisami zawartymi w uzasadnieniu, w razie składania odwołania będzie zdecydowanie łatwiej znaleźć odpowiednie argumenty,;
- pouczenie o przysługującym odwołaniu;
- podpis z podaniem imienia i nazwiska przewodniczącego składu orzekającego oraz pozostałych członków tego składu.

(wstawić tu przykładowe orzeczenie)

8. Wskazania do ulg i uprawnień

Wskazania dotyczą:

1. odpowiedniego zatrudnienia - uwzględniającego psychofizyczne możliwości danej osoby. Obecnie można spotkać zapis „praca na stanowisku dostosowanym”, w orzeczeniach wydawanych w latach ubiegłych często był zapis: „praca w zakładzie pracy chronionej”. W każdym przypadku posiadacz orzeczenia z ww. zapisem może być zatrudniony, także na otwartym rynku pracy, o ile uzyska pozytywną opinię lekarza medycyny pracy na zatrudnienie na określonym stanowisku pracy;
2. szkolenia, w tym specjalistycznego - ten zapis umożliwia osobie, która w wyniku choroby utraciła możliwość wykonywania dotychczasowego zawodu, skierowanie na szkolenia przekwalifikowujące;
3. zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej - zaznaczenie ww. wskazania oznacza, że osoba posiadająca orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności może zostać zatrudniona w zakładzie aktywizacji zawodowej;
4. uczestnictwa w terapii zajęciowej - oznacza, że osoba, której wydaje się orzeczenie jest kierowana na rehabilitację w warsztacie terapii zajęciowej ze względu na dysfunkcje uniemożliwiające podjęcie jej zatrudnienia;
5. konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie danej osoby - zapis zwykle brzmi: „wg zaleceń lekarza specjalisty”, jednak nie oznacza on, że posiadacz orzeczenia jest uprawniony do bezpłatnego otrzymywania przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych, np. lasek, wózka czy inhalatora. Osoby z niepełnosprawnością obowiązują identyczny tryb zaopatrywania się w ww. przedmioty, jak inne osoby ubezpieczone, natomiast osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności mogą ubiegać się o dofinansowanie do zakupu ww. przedmiotów w Powiatowym/Miejskim Centrum Pomocy Rodzinie w miejscu zamieszkania;
6. korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki - warto zwrócić uwagę, że zapis „wymaga” lub „częściowa pomoc usługowa” nie jest równoznaczny z bezpłatnym, nieograniczonym dostępem do usług opiekuńczych, socjalnych czy rehabilitacji itp. Ośrodek Pomocy Społecznej rozpatrzy wnioski np. o usługi opiekuńcze osoby z niepełnosprawnością, zgodnie ze wszystkimi procedurami wynikającymi z ustawy o pomocy społecznej. Dostęp do świadczeń medycznych w ramach NFZ, w tym do rehabilitacji, jest taki sam dla osób z niepełnosprawnością, jak i pozostałych osób ubezpieczonych. Dodatkowym wsparciem dla posiadaczy orzeczeń jest możliwość uczestniczenia w turnusie rehabilitacyjnym;
7. konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji;
8. konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji

WAŻNE! W celu otrzymania **świadczenia pielęgnacyjnego** muszą być zaznaczone w orzeczeniu wskazania zawarte w **punktach 7. i 8.** W powyższych wskazaniach brane są pod uwagę m.in. ograniczenia w funkcjonowaniu czy też konieczność

współdziału otoczenia w czynnościach samoobsługowych, rehabilitacji, leczeniu, edukacji itp.;

9. spełniania przez osobę niepełnosprawną przesłanek określonych w art. 8 ust. 3a pkt.2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 2012 r. poz. 1137, z późn. zm.) - Oznacza możliwości uzyskania przez osobę z niepełnosprawnością karty parkingowej. Zgodnie z nowelizacją ustawy „Prawo o ruchu drogowym” (Dz. U. z 2009 r. Nr 97, poz. 802) kartę parkingową można otrzymać tylko na podstawie orzeczenia wydanego przez Powiatowy/Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności wraz z powyższym wskazaniem;
10. prawa do zamieszkiwania w oddzielnym pokoju - prawo do zamieszkania w odrębnym pokoju przyznawane jest przede wszystkim osobom poruszającym się na wózku, leżącym lub też z zaburzonymi czynnościami fizjologicznymi. Wskazanie służy określeniu normatywnego metrażu w trakcie ubiegania się o dodatek mieszkaniowy - posiadanie tego wskazania de facto zwiększa szanse na uzyskanie dodatku mieszkaniowego. Nie oznacza to jednak możliwości ubiegania się np. w gminie czy spółdzielni mieszkaniowej o przydział większego mieszkania;

9. Na co należy zwrócić szczególną uwagę w orzeczeniu?

Wskazania określone przez skład orzekający oraz data ważności są najważniejszym elementem całego orzeczenia. Wskazania stanowią o ulgach i świadczeniach, jakie będą przysługiwać dziecku czy osobie dorosłej.

***Przykład:** dziecko z mukowiscydozą powinno mieć przyznane punkty takie jak:*

Punkt 5: konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie danej osoby.

Punkt 6: korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki,

Punkt 7: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji,

Punkt 8: konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji,

Punkt 9: spełniania przez osobę niepełnosprawną przesłanek określonych w art. 8 ust. 3a pkt.2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 2012 r. poz. 1137, z późn. zm.);

Punkt 10: prawa do zamieszkiwania w oddzielnym pokoju.

*oraz symbol przyczyny niepełnosprawności **11-I** lub/i **07-S**, **08-T** i termin ważności do **16r.ż.***

***Przykład:** powyżej 16 roku życia z mukowiscydozą - **na stałe** i co najmniej stopień umiarkowany oraz:*

Punkt 5 : konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie danej osoby.

Punkt 6: korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i

rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki,

Punkt 7: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji,

Punkt 9: spełniania przez osobę niepełnosprawną przesłanek określonych w art. 8 ust. 3a pkt.2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 2012 r. poz. 1137, z późn. zm.);

Punkt 10: prawa do zamieszkiwania w oddzielnym pokoju.

*Czasem niepełnosprawni mogą mieć symbole przyczyny niepełnosprawności ze względu na współistniejące choroby lub dodatkowe nie zależne od podstawowej jednostki chorobowej takie jak np. **05-R**, ze względu na chorobę układu ruchu(osteoporozę, dyskopatię) czy cukrzycę (amputacja kończyn).*

UWAGA: Jeżeli nie otrzymałeś lub Twoje dziecko nie otrzymało jednego z tych punktów warto rozważyć odwołanie!

10. Co dalej z pozytywną decyzją?

Legitymacja osoby niepełnosprawnej

Orzeczenie jest podstawą do korzystania z systemu ulg i uprawnień przysługujących osobom niepełnosprawnym. Potwierdzeniem posiadania orzeczenia jest legitymacja osoby niepełnosprawnej. Organem uprawnionym do jej wydania jest starosta. Legitymacja zawiera między innymi datę ważności oraz symbol przyczyny niepełnosprawności wpisywany do legitymacji na wniosek osoby zainteresowanej lub przedstawiciela ustawowego tej osoby. W przypadku wydania orzeczenia o niepełnosprawności dziecka starosta wystawia legitymację dokumentującą niepełnosprawność. W przypadku orzeczenia o stopniu niepełnosprawności lub orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień osoby, która ukończyła 16. rok życia, starosta wystawia legitymację dokumentującą stopień niepełnosprawności.

Karta parkingowa

Imienną kartę parkingową można otrzymać tylko na podstawie orzeczeń wydawanych przez Powiatowe/Miejskie Zespoły do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności. Orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności w punkcie 9 musi zawierać wskazanie do wydania karty parkingowej, czyli przesłankę określoną w art. 8 ust. 3a pkt 1 i 2 ustawy z 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym

Wsparcie materialne dla rodzin

Orzeczenie o niepełnosprawności jest podstawą do otrzymywania świadczeń finansowych: zasiłku pielęgnacyjnego, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, a w przypadku otrzymywania zasiłków rodzinnych - dodatku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego.

Instytucje państwowe powiązane z udzielaniem wsparcia

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej – w miastach urząd nazywa się Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej MOPS/ Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie MOPR, a w mniejszych

miejsowościach Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej GOPS. Jest to jednostka organizacyjna zajmująca się pomocą społeczną, pierwszy urząd do kontaktu dla osoby poszukujące pomocy społecznej.

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – zajmuje się pomocą społeczną na poziomie powiatów.

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności – zespół, który zajmuje się wystawianiem orzeczeń o niepełnosprawności i legitymacji osoby niepełnosprawnej, zwykle działa przy MOPS lub PCPR.

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych **PFRON**. Zadaniem Funduszu jest aktywizacja zawodowa i społeczna osób z niepełnosprawnością.

Podstawa prawna:

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych; Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności; Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki społecznej z dnia 1 lutego 2002 r. w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16. roku życia; Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej; Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych; Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych; Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. 97.98.602 z późn. zm); Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. 1960, Nr 30, poz. 168).

Magdalena J. Tomczyk